

2016 M. KOMPENSUOJAMŲJŲ VAISTŲ SUVARTOJIMO ATASKAITA

Kompensuojamųjų vaistų suvartojimo ataskaita buvo parengta pagal 2014–2016 m. privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos „Sveidra“ Kompensuojamųjų vaistų apskaitos posistemio duomenis ir Valstybinės vaistų kontrolės prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VVKT) interneto svetainėje www.vvkt.lt pateikiamus bendruosius 2014–2016 m. vaistų (tiek receptinių, tiek nereceptinių) suvartojimo pagal DDD kiekį duomenis. Vaistų suvartojimas buvo vertinamas pagal Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau – PSO) patvirtintą metodiką, naudojantis PSO nustatyta vidutinės terapinės dienos (paros) dozės (toliau – DDD) reikšme ir DDD kiekiu, tenkančiu 1000 gyventojų per vieną dieną. Į ataskaitą buvo įtraukti tik tų vaistų, kurių DDD reikšmės yra nustatytos minėtoje metodikoje, suvartojimo duomenys. Sakysime, ne visų priešnavikinių vaistų, skiriamų onkologinėms ligoms gydyti, DDD reikšmės yra nustatytos šioje metodikoje, tad kaip tik tokių vaistų suvartojimo duomenys į ataskaitą nebuvo įtraukti.

VVKT duomenimis, bendras vaistų suvartojimo lygis Lietuvoje 2016 m. buvo panašus kaip 2015 m. bei 2014 m.: 2016 m. – 1056 DDD / 1000 gyventojų per dieną, 2015 m. – 1047 DDD / 1000 gyventojų per dieną, 2014 m. – 1049 DDD / 1000 gyventojų per dieną. Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK) 2016 m. apskaičiuota kompensuojamųjų vaistų suvartojimo rodiklio reikšmė buvo 583 DDD / 1000 gyventojų per dieną, kitaip tariant – 58 proc. Lietuvos gyventojų buvo gydomi kompensuojamaisiais vaistais, 2015 m. – 570 DDD / 1000 gyventojų per dieną, arba 57 proc. gyventojų buvo gydomi kompensuojamaisiais vaistais, 2014 m. – 580 DDD / 1000 gyventojų per dieną, arba 58 proc. gyventojų buvo gydomi kompensuojamaisiais vaistais.

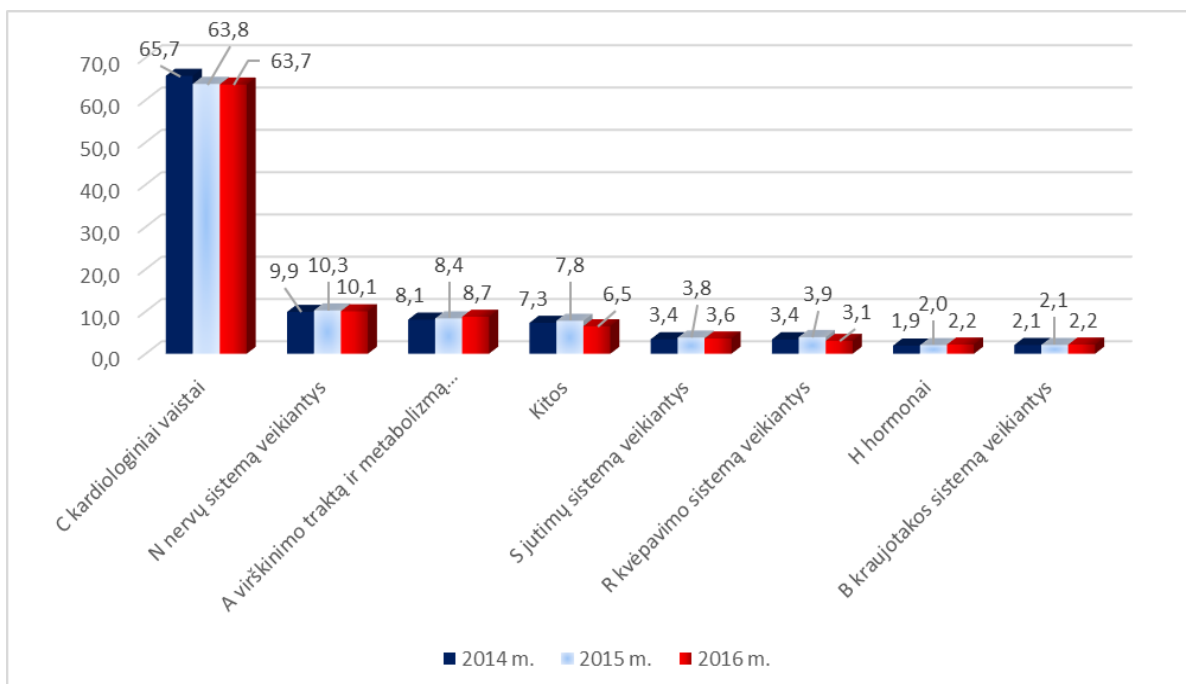
Metai	Bendras vaistų DDD kiekis, tenkantis 1000 gyventojų per dieną (VVKT duomenys)	Kompensuojamųjų vaistų DDD kiekis, tenkantis 1000 gyventojų per dieną	Kompensuojamųjų vaistų DDD dalis, palyginti su bendru suvartotų vaistų DDD kiekiu (proc.)
2014 m.	1049	580	55 proc.
2015 m.	1047	570	54 proc.
2016 m.	1056	583	55 proc.

Metai	Bendras receptinių vaistų DDD kiekis, tenkantis 1000 gyventojų per dieną (VVKT duomenys)	Kompensuojamųjų vaistų DDD kiekis, tenkantis 1000 gyventojų per dieną	Kompensuojamųjų vaistų DDD dalis, palyginti su bendru suvartotu receptinių vaistų DDD kiekiu (proc.)
2016 m.	928	583	63 proc.

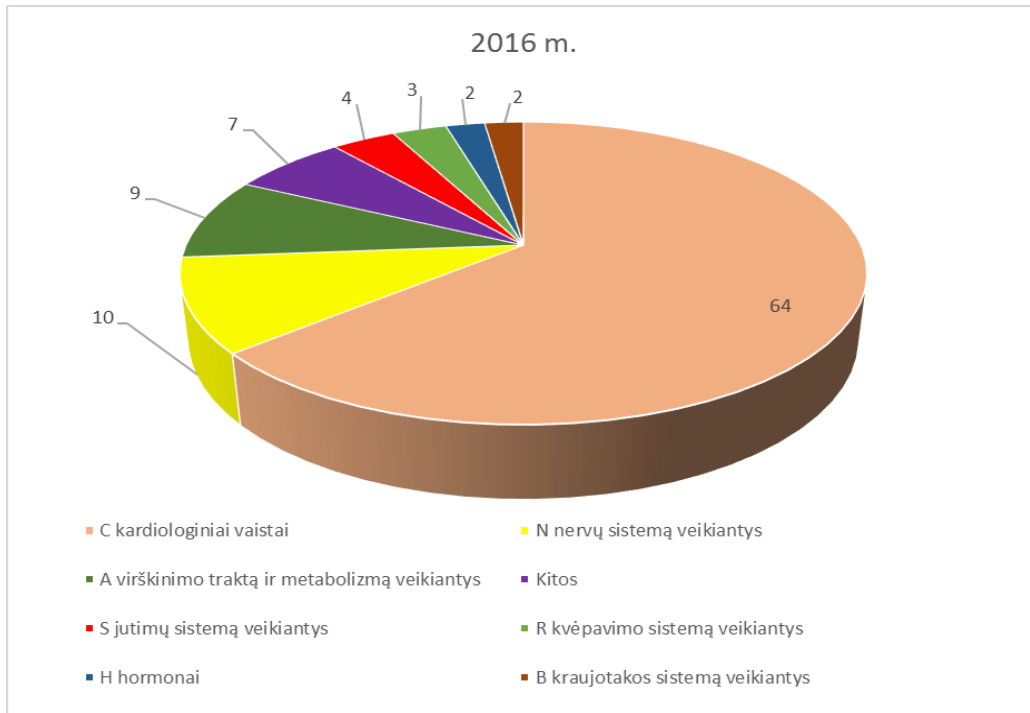
Palyginus kompensuojamųjų vaistų suvartojimo pagal DDD kiekį duomenis su VVKT interneto svetainėje www.vvkt.lt pateikiamais bendraisiais vaistų suvartojimo pagal DDD kiekį duomenimis, matyti, kad 2016 m. suvartotas kompensuojamųjų vaistų, kurių įsigijimo išlaidos buvo kompensuotos Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto lėšomis, DDD kiekis sudarė 55 procentus viso suvartoto vaistų DDD kiekio, 2015 m. – 54 procentus, o 2014 m. – 55 procentus viso suvartoto vaistų DDD kiekio. Kur kas didesnis suvartotas kompensuojamųjų vaistų DDD kiekis nustatomas, jei jis yra lyginamas su bendraisiais receptinių vaistų suvartojimo pagal DDD kiekį duomenimis. 2016 m. suvartotas kompensuojamųjų vaistų DDD kiekis sudarė 63 procentus viso suvartoto receptinių vaistų DDD kiekio.

Palyginti kompensuojamųjų vaistų vartojimą pagal vaistų klasifikacijos grupes (t. y. atsižvelgiant į vaistinio preparato grupės kodą pagal Anatomicinės terapinės cheminės klasifikacijos (toliau – ATC) pirmą lygį), 2016 m. didžiausia dalis suvartoto vaistų DDD kiekio – 64 procentai – teko širdies ir kraujagyslių sistemą veikiantiems vaistams, 10 procentų viso suvartoto vaistų DDD kiekio – nervų sistemą veikiantiems vaistams, 9 procentai viso suvartoto vaistų DDD kiekio – virškinimo traktą ir metabolizmą veikiantiems vaistams (1 ir 2 pav.). Panašios tendencijos buvo užfiksuotos ir 2015 m. bei 2014 metais.

1 pav. Suvartoto kompensuojamųjų vaistų DDD kiekio pasiskirstymas pagal ATC grupes (proc.)

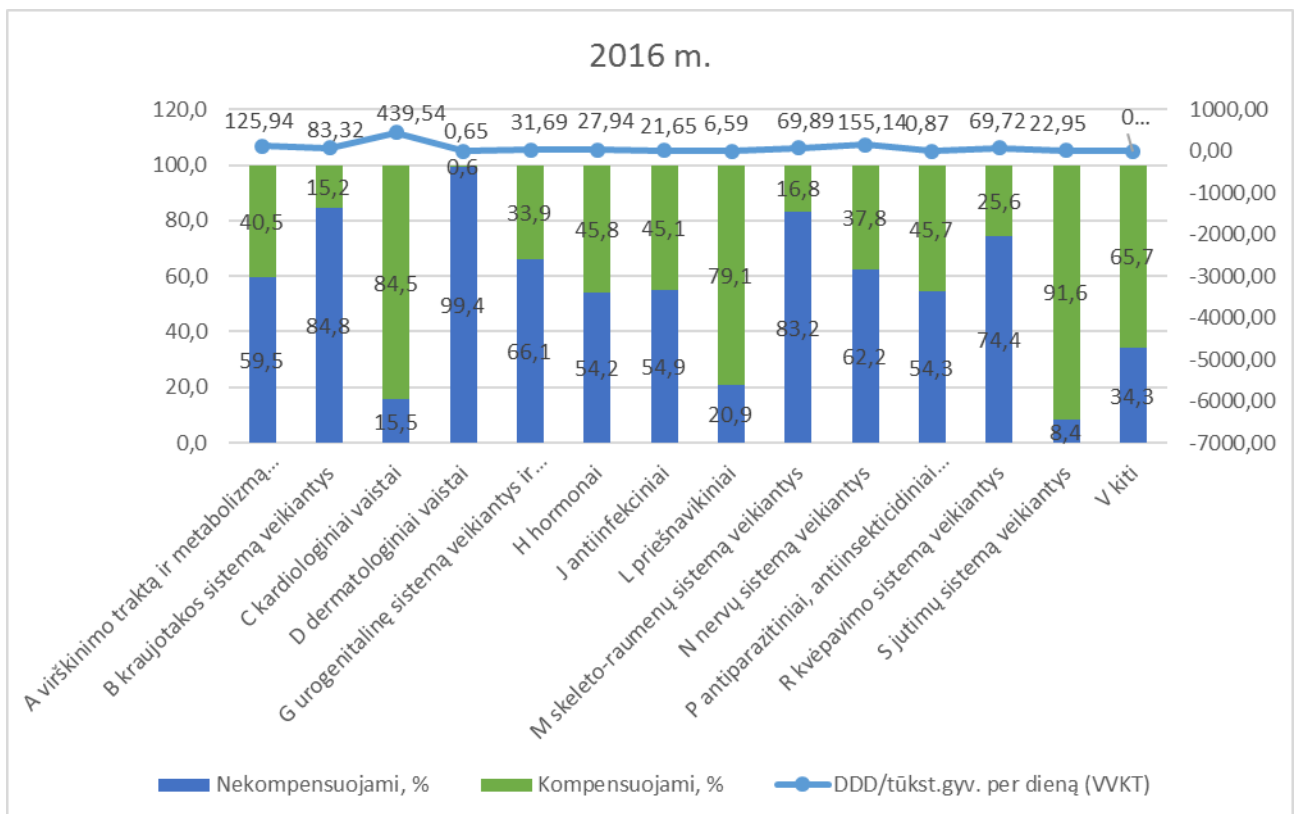

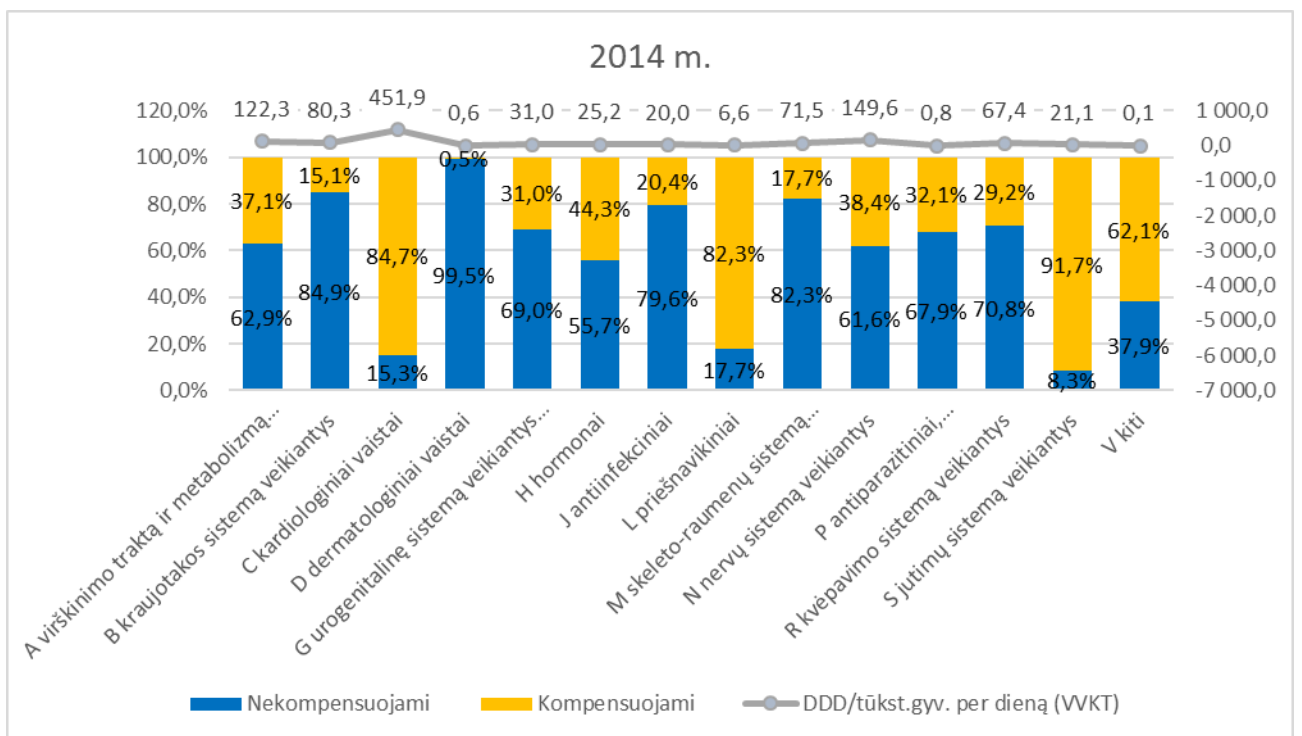
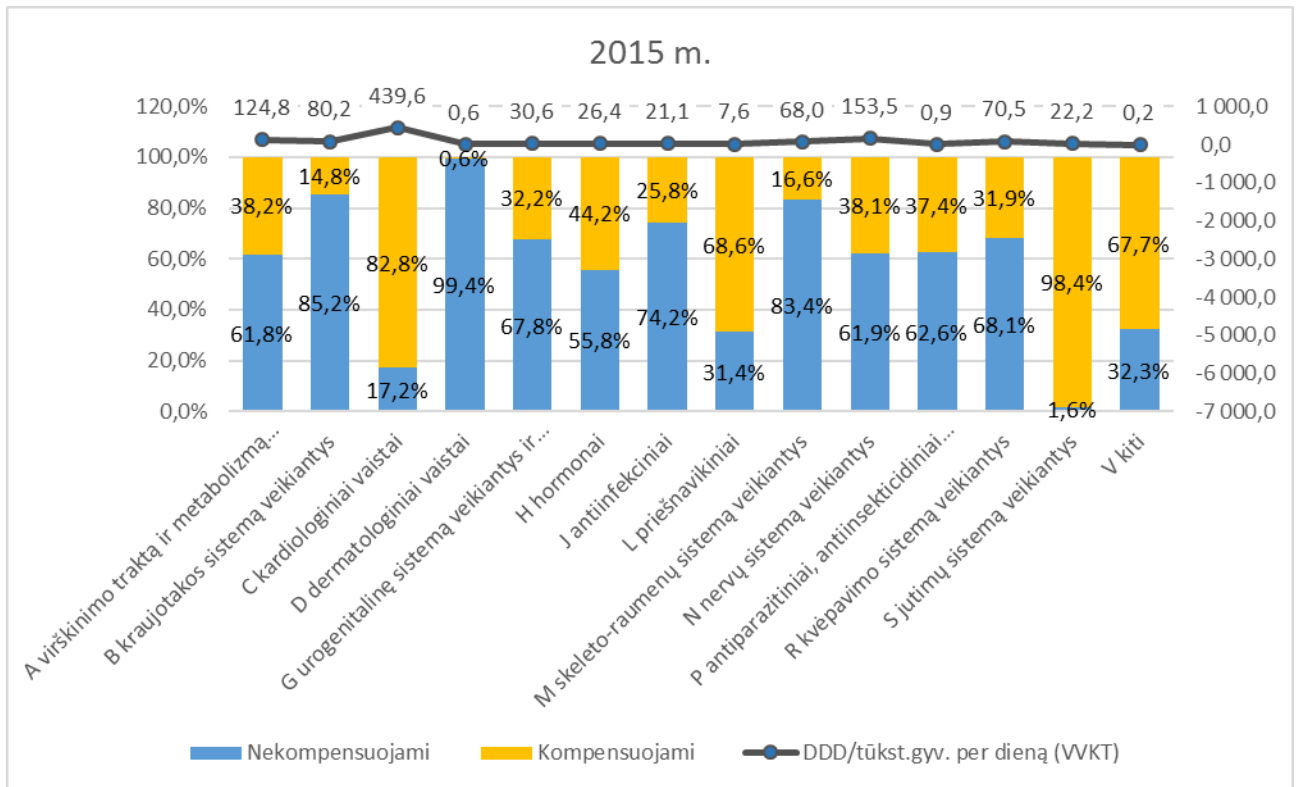
2 pav. Suvartoto kompensuojamųjų vaistų DDD kiekio pasiskirstymas pagal ATC grupes (proc.)

Palyginus kompensuojamųjų vaistų suvartojimo pagal DDD kiekį ir pagal ATC pirmąjį lygį duomenis su VVKT skelbiamais vaistų suvartojimo duomenimis, galima matyti, kokią dalį viso parduodamo vaistų DDD kiekio sudaro kompensuojamųjų vaistų DDD kiekis (3 pav.).

3 pav. Vaistų suvartojimo duomenys pagal DDD kiekį ir ATC grupes 2014 m.–2016 m.

2016 m. duomenimis, suvartojamas kompensuojamųjų vaistų DDD kiekis padidėjo 2,3 procento, palyginti su 2015 m. suvartotu šių vaistų DDD kiekiu. Toliau lentelėje pateikiami 2015–2016 m. duomenys apie kompensuojamųjų vaistų suvartojimą pagal DDD / 1000 gyventojų per dieną ir šių vaistų suvartojimo pokytį procentais. Daugiausia suvartojama kompensuojamųjų širdies kraujagyslių sistemą veikiančių vaistų: apie 370 DDD / 1000 gyventojų per dieną. Tai reiškia, kad 37 procentai visų Lietuvos gyventojų kasdien išgeria vieną dienos dozę kompensuojamųjų širdies ir kraujagyslių sistemą veikiančių vaistų. Šiai grupei priskiriamų kompensuojamųjų vaistų dalis pagal

suvertotą DDD kiekį yra didžiausia, palyginti su kitomis vaistų grupėmis: ji sudaro 84 procentus viso suvertoto širdies ir kraujagyslių sistemą veikiančių vaistų DDD kiekio.

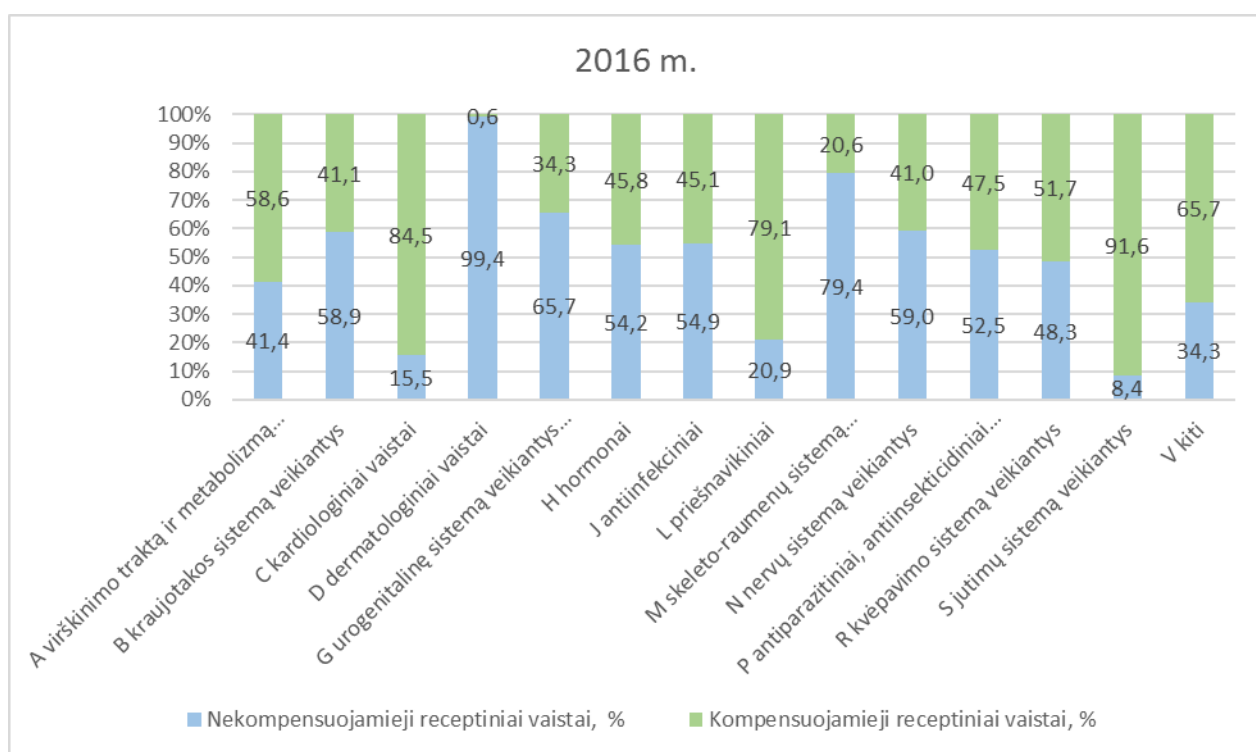
Kompensuojamųjų vaistų suvertojimo duomenys pagal ATC grupes 2015–2016 m.

Vaistų grupės pavadinimas pagal ATC pirmąjį lygį	2015 m. DDD / 1000 gyventojų per dieną	2016 m. DDD / 1000 gyventojų per dieną	Pokytis (proc.)
A virškinimo traktą ir metabolizmą veikiantys	47,7	51,0	6,9
B kraujotakos sistemą veikiantys	11,8	12,7	7,6
C kardiologiniai vaistai	363,9	371,2	2,0
D dermatologiniai vaistai	0,004	0,004	0
G urogenitalinę sistemą veikiantys ir lytiniai hormonai	9,9	10,7	8,1
H hormonai	11,7	12,8	9,4
J antiinfekciniai	5,4	9,8	81,5
L priešnavikiniai	5,2	5,2	0
M skeleto-raumenų sistemą veikiantys	11,3	11,7	3,5
N nervų sistemą veikiantys	58,5	58,6	0,2
P antiparazitiniai, antiinsekticidiniai vaistai	0,3	0,4	33,3
R kvėpavimo sistemą veikiantys	22,5	17,8	-20,9
S jutimų sistemą veikiantys	21,8	21,0	-3,7
V kiti	0,1	0,1	0
IŠ VISO	570,2	583,1	2,3

Antroje vietoje pagal suvertotą kompensuojamųjų vaistų DDD kiekį – nervų sistemą veikiantys vaistai (apie 59 DDD / 1000 gyventojų per dieną), t. y. apie 6 procentai visų Lietuvos gyventojų kasdien išgeria vieną dienos dozę kompensuojamųjų nervų sistemą veikiančių vaistų. 38 procentus viso suvertoto nervų sistemą veikiančių vaistų DDD kiekio sudaro šios grupės vaistų, kurių įsigijimo išlaidos buvo kompensuotos PSDF biudžeto lėšomis, DDD kiekis. Trečioje vietoje pagal suvertotą kompensuojamųjų vaistų kiekį – virškinimo traktą ir metabolizmą veikiantys vaistai (51 DDD / 1000 gyventojų per dieną, arba apie 5 proc. visų Lietuvos gyventojų kasdien išgeria vieną dienos dozę šių vaistų). 40 procentų viso suvertoto virškinimo traktą ir metabolizmą veikiančių vaistų DDD kiekio sudaro šios grupės vaistų, kurių įsigijimo išlaidos buvo kompensuotos PSDF biudžeto lėšomis, DDD kiekis.

2016 m. taip pat buvo palyginti kompensuojamųjų vaistų suvartojimo pagal DDD kiekį ir pagal ATC pirmąjį lygį duomenys su VVKT pateikiamais receptinių vaistų suvartojimo duomenimis. 4 pav. parodoma, kokios receptinių vaistų dalies pagal DDD kiekį, palyginti su visais suvartotais receptiniais vaistais pagal DDD kiekį, įsigijimo išlaidos buvo apmokėtos PSDF biudžeto lėšomis: 2016 m. ši dalis sudarė apie 63 procentus. Daugiau kaip 99 procentų dermatologinių vaistų ir apie 80 procentų skeleto–raumenų sistemą veikiančių receptinių vaistų įsigijimo išlaidos yra nekompensuojamos. Daugiau kaip 50 procentų receptinių virškinimo traktą ir metabolizmą veikiančių vaistų, kardiologinių, priešnavikinių, kvėpavimo sistemą veikiančių bei jutimų sistemą veikiančių vaistų, taip pat kitų grupių vaistų įsigijimo išlaidos yra kompensuojamos PSDF biudžeto lėšomis.

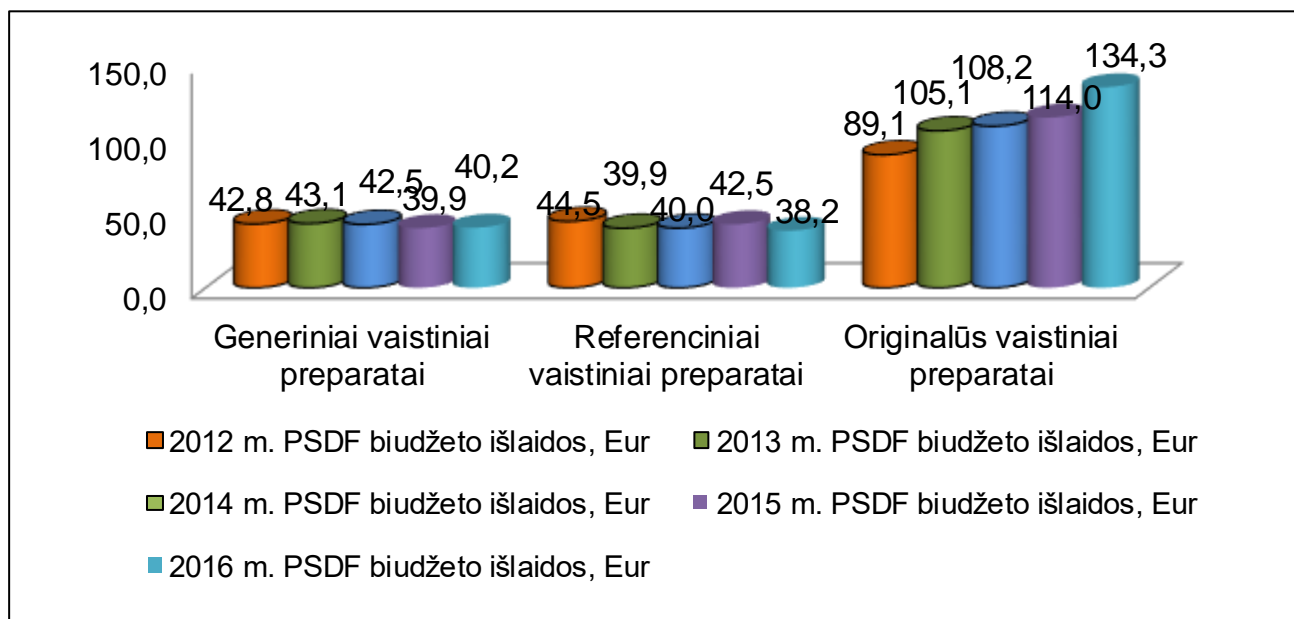
4 pav. Kompensuojamųjų ir nekompensuojamųjų receptinių vaistų suvartojimo duomenys pagal ATC grupes

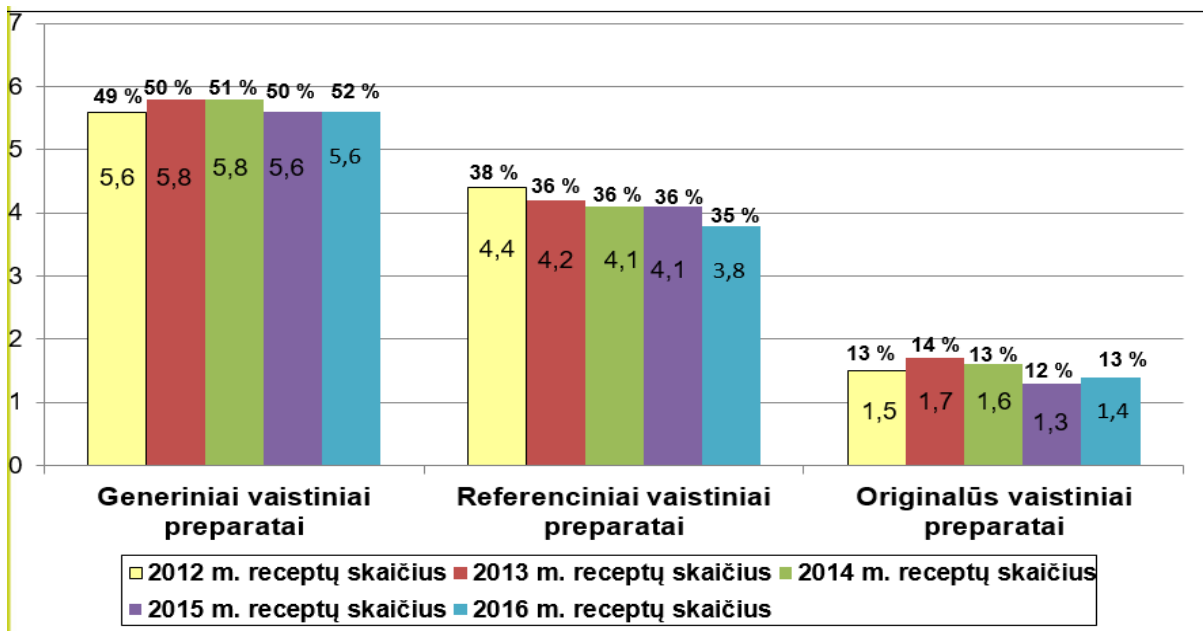
Atliekant 2016 m. generinių kompensuojamųjų vaistų suvartojimo analizę, generiniams vaistams buvo priskirti visi vaistai, kurie ilgiau kaip 15 metų yra įrašyti į kompensuojamųjų vaistų kainyną (toliau – vaistų kainynas) ir turi tos pačios veikliosios medžiagos analogų toje pačioje vaistų kainyno atitinkamos veikliosios medžiagos vaistų grupėje arba yra likę vieni vaistų grupėje, nors kitose šalyse yra gaminami generiniai tokio vaisto analogai, tačiau jie nėra įrašyti į Lietuvos vaistų kainyną. Generiniams vaistams taip pat buvo priskirti naujų vaistų gamintojų vaistai, į vaistų kainyną įrašyti pasibaigus originalaus vaisto gamintojo patento galiojimo laikotarpiui. Pasibaigus patento galiojimo laikotarpiui, originalus vaistas laikomas referenciniu vaistu, nes pradedami gaminti jo generiniai analogai. Generinis vaistas yra toks pats saugus ir efektyvus, kaip ir anksčiau pagamintas originalus vaistas.

Palyginus PSDF biudžeto lėšų pasiskirstymą pagal vaisto požymį, matyti, kad daugiausia jų išleidžiama originalių vaistų įsigijimo išlaidoms kompensuoti, nors išrašomų receptų skaičius, tenkantis šiai vaistų grupei, yra mažiausias, palyginti su generiniais ir referenciniais vaistais (5, 6, 7, 8 pav.).

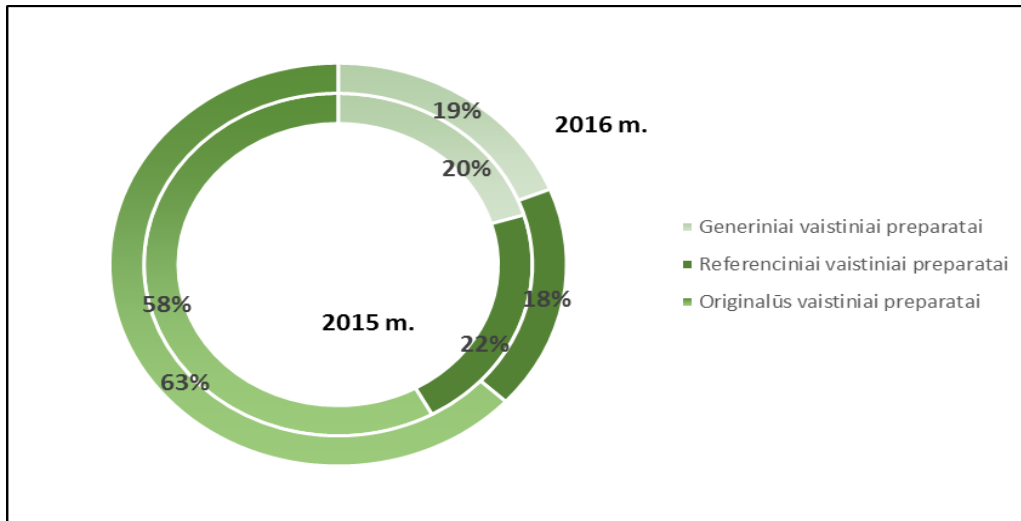
5 pav. 2012–2016 m. PSDF biudžeto išlaidų generiniams, originaliems ir referenciniams vaistiniams preparatams pasiskirstymas, mln. Eur

6 pav. 2012–2016 m. generinių, originalių ir referencinių vaistinių preparatų receptų skaičiaus pasiskirstymas, mln.

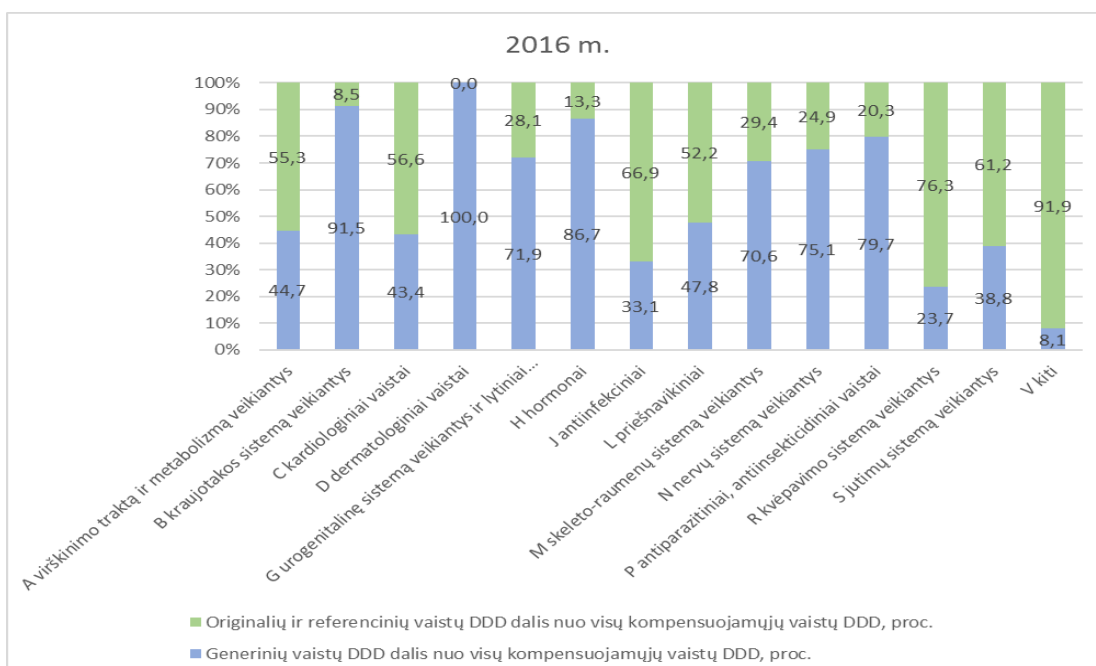
7 pav. 2015–2016 m. PSDF biudžeto išlaidų generiniams, originaliems ir referenciniams vaistiniams preparatams pasiskirstymas procentais

Palyginus 2015 m. ir 2016 m. PSDF biudžeto išlaidas generiniams vaistams, matyti, kad šios išlaidos 2016 m. sumažėjo apie 1 procentu, taip pat 4 procentais sumažėjo ir PSDF biudžeto išlaidos referenciniams vaistams. Tai rodo, kad generinių ir referencinių vaistų kainos mažėja. Tačiau vis daugiau PSDF biudžeto išlaidų tenka brangiems originaliems vaistams: šios išlaidos 2016 m. buvo 5 procentais didesnės nei 2015-aisiais.

2016 m. suvartotas kompensuojamųjų generinių ir biopanašių vaistų DDD kiekis (285 DDD / 1000 gyventojų per dieną) sudarė 48,8 procento viso suvartoto kompensuojamųjų vaistų DDD kiekio. Likusioji dalis (51,2 procento) teko suvartotam originalių ir referencinių vaistų DDD kiekiui. 8 pav. pavaizduotas suvartotų generinių ir originalių vaistų kartu su referenciniais vaistais pasiskirstymas pagal suvartotą DDD kiekį ir ATC grupes.

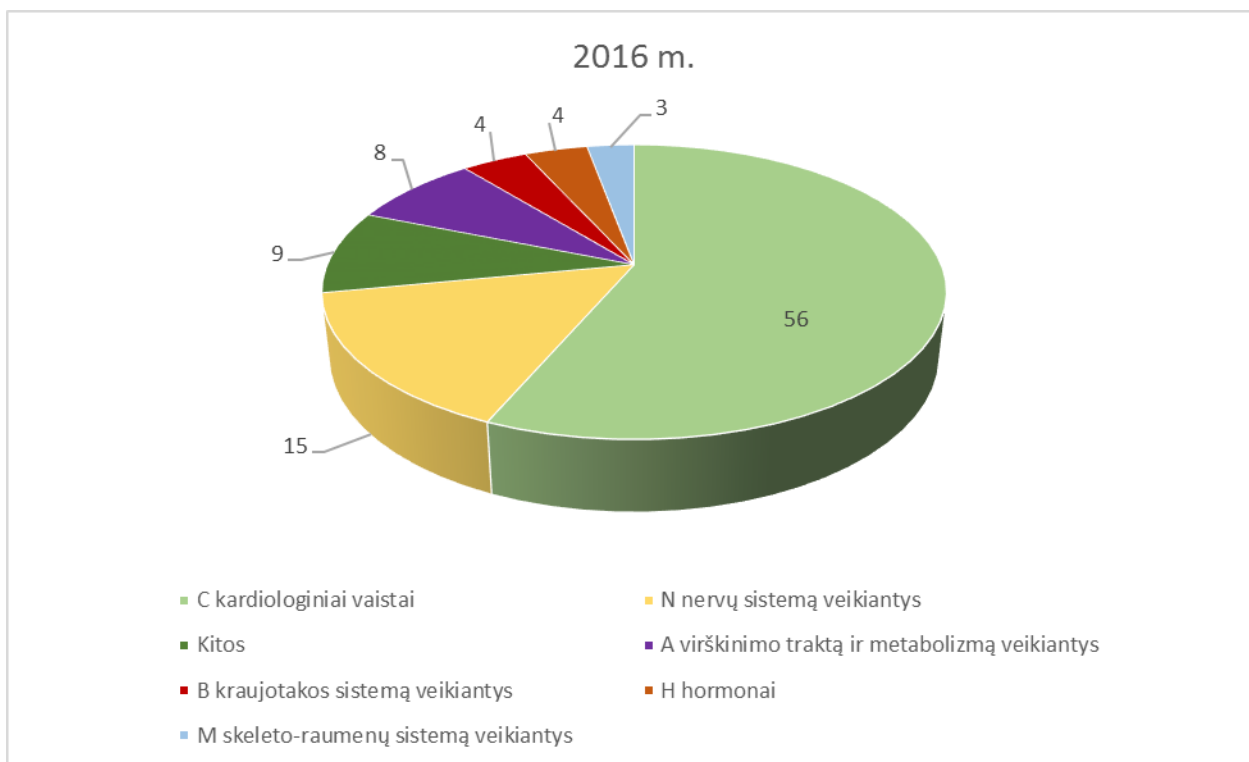
8 pav. 2016 m. generinių ir originalių vaistų kartu su referenciniais vaistais santykis pagal suvartotą DDD kiekį ir ATC grupes

Palyginus 2016 m. kompensuojamųjų generinių vaistų suvartojimo duomenis pagal DDD kiekį ir ATC pirmąjį lygį, matyti, kad didžiausia suvartoto generinių vaistų DDD kiekio dalis – apie 56 procentai – tenka širdies ir kraujagyslių sistemą veikiantiems vaistams, 15 procentų – nervų sistemą veikiantiems vaistams, 9 procentai – kitiems vaistams (V grupė), 8 procentai – virškinimo traktą ir metabolizmą veikiantiems vaistams (9 pav.).

9 pav. Suvartoto generinių vaistų DDD kiekio pasiskirstymas pagal ATC grupes (proc.)

Išvados:

1. Bendras vaistų suvartojimo lygis 2016 m. išliko panašus kaip 2014 m. ir 2015 m.
2. Kompensuojamųjų vaistų suvartojimo rodiklis (583 DDD, tenkantis 1000 gyventojų per dieną) parodo, kad 2016 m. daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų kasdien gydėsi kompensuojamaisiais vaistais.
3. 2016 m. PSDF biudžeto lėšomis buvo sumokėta už 55 procentus viso suvartoto vaistų DDD kiekio ir net už 63 procentus viso suvartoto receptinių vaistų DDD kiekio.
4. Palyginus 2016 m. bendro kompensuojamųjų vaistų DDD kiekio ir generinių kompensuojamųjų vaistų DDD kiekio suvartojimo duomenis tarpusavyje pagal vaistų klasifikacijos grupes (ATC pirmąjį lygį), matyti tos pačios tendencijos: didžiausia dalis – 64 procentai bendro suvartoto kompensuojamųjų vaistų DDD kiekio ir 56 procentai suvartoto generinių kompensuojamųjų vaistų DDD kiekio – teko širdies kraujagyslių sistemą veikiantiems vaistams, toliau eina nervų sistemą veikiantys vaistai – jiems teko 10 proc. bendro suvartoto kompensuojamųjų vaistų DDD kiekio ir 15 proc. suvartoto generinių vaistų DDD kiekio, taip pat – virškinimo traktą ir metabolizmą veikiantys vaistai – jiems teko 9 procentai suvartoto bendro kompensuojamųjų vaistų DDD kiekio ir 8 procentai suvartoto generinių vaistų DDD kiekio.
5. Suvartotas generinių ir biopanašių vaistų DDD kiekis (285 DDD / 1000 gyventojų per dieną) sudaro 48,8 procento suvartoto visų kompensuojamųjų vaistų DDD kiekio.

6. Palyginus 2016 m. suvartotą kompensuojamųjų generinių vaistų DDD kiekį pagal vaistų klasifikacijos grupes (ATC pirmąjį lygį), matyti, kad suvartotas šių vaistų DDD kiekis pagal kiekvieną ATC grupę yra labai skirtingas. Visi (100 proc.) kompensuojamieji dermatologiniai vaistai yra generiniai vaistai. Apie 92 procentai 2016 m. suvartoto kompensuojamųjų kraujotakos sistemą veikiančių vaistų DDD kiekio teko generiniams vaistams, atitinkamai generiniams vaistams teko apie 87 procentai suvartoto kompensuojamųjų hormonų DDD kiekio, apie 80 procentų – suvartoto kompensuojamųjų antiparazitinių, antiinsekticidinių vaistų DDD kiekio. 2016 m. daugiau nei 50 proc. suvartoto generinių kompensuojamųjų vaistų DDD kiekio teko urogenitalinę sistemą veikiančių ir lytinių hormonų, skeleto-raumenų sistemą veikiančių, nervų sistemą veikiančių vaistų grupėms. Apie 45 proc. suvartoto generinių kompensuojamųjų vaistų DDD kiekio teko virškinimo traktą ir metabolizmą veikiančių vaistų, kardiologinių vaistų bei priešnavikinių vaistų grupėms.

Vaistų kompensavimo skyriaus
vedėjo pavaduotoja

Irma Medžiaušaitė

Parengė
Vaistų kompensavimo skyriaus vyriausioji specialistė I. Zabelienė